

ՍԻՈՆ, ՀԱՅ ԱՄՍԱԳԻՐ

Ժ. ՏԱՐԻ — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

1936 — ՅՈՒՆԻՍ

ԹԻԻ 6

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ ՃԱՌԸ

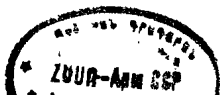
Գեղեցնորհ Սրբազան Սեդրակ եւ Հոգեւորհ սիրելիք
Միաբանակիցք իմ ի Տէր.

Յեղեղուած խօսքերը, ճառական կրկնարանութիւնները մանաւանդ՝ ձանձրացուցիչ եւ ըստ այնմ նաեւ անազգեցիկ կը դառնան առհասարակ, թէ՛ իսկ տարեւոր ժամանակի խտրոց մը բաժնէ զանոնք իրարմէ. այս պատճառաւ, մինչ մեր ներքին օրէնքէն ինծի հարկադրուած կանոնական պարտականութիւնը նորէն կը կեցնէ զիս այս նուիրական Աթոռին առջեւ՝ եւ ձեր եղբայրական սիրոյն հանգէպ, անգամ մըն ալ արտասանելու համար Միաբանական Հնդհանուր ժողովիդ նախագահի պատրիարքական իմ ճառը, հարկ կը զգամ շեղելու նախորդներուն մէջ կիրարկուած ընդլայնումի գիծերէն, եւ Տնօրէն ժողովի տեղեկագրին թողլով մեր կրօնական եւ եկեղեցական, ազգային եւ ժողովրդական, բարոյական եւ հանրային, կրթական եւ մատուորական, վարչական, ելմտական եւ մատակարարական կեանքին վերաբերմամբ թուանշային եւ պարագայական մանրամասնութիւնները, կը բաւականանամ քանի մը ընդհանուր տեսութիւններով լոկ, անդրադարձութեամբ անցնող տարիին եւ ակնարկութեամբ գալիքին:

Անցաւ օտրին. այդ բառը այնքան կարճ եւ մուշկ կը թուի ինծի՝ բացատրելու համար գործունէութեամբ, յոգնութիւններով, եւ՝ իմ հոգեկան եւ ֆիզիքական տեսանկիւնէս գէթ դիտուած՝ յաճախ սրտհատունուքներով լի այդ տեղութիւնը, որ լուսագոյն պիտի լինէր՝ առեւի ճշգրտանլով՝ ըսել 1935 Մայիս—1936 Ապրիլի ելեմտական երկու տասնամասնակը:

Այսպէս կամ այնպէս, սակայն, ամէնուս խղճմտանքն իսկ կ'արտօնէ զմեզ ըսելու համար թէ անցնող այդ շրջանը յաջողութեան շրջան մը եղաւ դարձեալ Ս. Աթոռոյս համար: Միաբանութեան կազմը ունեցաւ թուային աճում՝ հինգ նոր սարկաւազներու եւ երկու արեղայից ձեռնադրութեամբ, եւ արդիւնաւորութեան առաւելում՝ արտաքոյ Պաղեստինի առաքելութեամբ մեր վարդապետներէն երկուքին, մին՝ Անթիլիաս, իբր վերատեսուէ Դպրեվանուց, միւսն ի Կիպրոս՝ իբր ուսուցիչ Միլզոնեան Հաստատութեան մէջ: Կրնանք այս առթիւ յիշել նաեւ հոգեւոր, վարչական, եւ կրթական ծառայութիւնը մեր վարդապետներէն երեքին, մէկինը՝ ի Հայֆա, ի տեղի անկերոյն, եւ երկուքինը՝ ի Յուպէ, երեքն ալ՝ իրենց անկեղծ նուիրումին համար՝ սիրուած եւ յարգուած իրենց տեղերու ժողովուրդէն, ինչ որ մեզի կ'առթէ անխառն գոհունակութիւն:

Ս. Տեղեաց ժամապաշտութեան գործը շարունակուեցաւ հոգեւանդն սիրով, թէ՛ աստ ի Մայրավանս Սրբոց Յակոբեանց՝ վերատեսուցութեամբ Լուսաբարապետ Սրբազա-

709-66

նին, և թէ՛ ի Ս. Յարութիւն, ի Ս. Ծնունդ, ի Ս. Աստուածածին, ի Ս. Հրեշտակապետ և ի Ս. Փրկիչ, վերակացութեամբ Տեսուչ վարդապետաց: Տեղն է, կարծեմ, յարակցօրէն յիշել հոս նկատելի պայծառացումը մեր եկեղեցական քմին, ուր, ինչպէս սրբազան եպիսկոպոսունք, նոյնպէս մեր վարդապետներուն ամենամեծ մասը իրենց հուսատէքին և գիտութեան նպաստը բերին հոգեւոր շինութեան գործին, այժմէն մատնանիչ ընելով իրենց մէջ ապագայ ընտիր քարոզիչներ: Ձեմ կրնար սնդիշտակ թողուլ նաև ընդհանուր և զմայլական գոհունակութիւնը զոր ամէն ժամանակի՝ մասնաւորապէս Ս. Զատիկի ուխտաւորը խոստովանեցան քանիցս, ինքզինքնին զգալով կրօնական և հոգեւոր քաղցրութեամբ խնկուած միջոցորտի մը մէջ, և սրտալիբ մխրթարութեամբ մեկնելով սակէ: Ճանկալի է անշուշտ որ հանրային զգացման տուած այդ բարեխիղճ մնայ ընդմիշտ ճշմարիտ:

Վանական միւս պաշտօնակատարութիւնք ևս, Տեսութիւնք ելեմտից, կալուածոց, Տպարանի, Մատենադարանաց, Խմբագրութիւն Պաշտօնաթերթի, Լուսագ Քարոզմանի պաշտօն, Արկղակալութիւն, Մատակարարութիւն, Դիւան, Հիւրընկալութիւն, Զգեստուղինաց հսկողութիւն և այլն, ամէնքն ալ կատարուեցան քնականոն կարգաւորութեամբ, զիրենք պիտաւորող պաշտօնակալաց և պաշտօնէից անդուլ ջանադրութեամբ: Մեր ելեմտից Տոմարները խօսուին հայեիներն են մեր հաշուական գործառնութեանց. մեր կալուածոցն ու Շինուածոցը մեր նիւթական ապահովութեան ամենէն գործօն սարուածքն են՝ միշտ ի յառաջդիմութեան, մեր մատենադարաններն ու տպարանը, առաջինը՝ մը նայուն գրամագլուխը, և երկրորդը՝ չահագործարանը մեր մտաւորական կեանքին, կը մնան, առաջինները թերեւս քիչ մը յամր բայց ապահով ընթացքի մէջ գէպի կանոնաւորութիւն, վերջինը՝ միշտ ճոնչուն՝ Վիտնի և եկեղեցական և եկեղեցագիտական և բանասիրական հրատարակութիւններով: Յիշենք այս առթիւ թէ հոգւելոյս Դուրեան Ս. Պատրիարքի ամբողջական գործերու շարքը գրեթէ վերջացած լինելով, ձեռնարկած ենք արդէն՝ իբրեւ Վիտնիան Մատենադարանի այս շարքին շարունակութիւնը՝ ուրիշ նոր շարքի մը, որուն մէջ տեղ ունին Տ. Գրաբեկին Արքեպս. Յովսէփեանի, Տ. Մեսրոպ Արքեպս. Մագիստրոսի, հանգուցեալ Տ. Գիւտ եպիսկոպոսի եւ այլոց գործերը:

Ամենէն կարեւորներն են անշուշտ անոնք զորս թողուցինք ամենէն վերջը. մեր դպրոցները. Ս. Աթոռոյ Ընծայարանն ու Ժառանգաւորաց վարժարանը, և Սրբոց Քարոզմանչաց Ժողովրդական վարժարանը, ինչպէս նաև մեր թեմերէն Յուպէի, Հայֆայի, Ամմանի, Լուէֆայի և Աթլիտի նախակրթարանները: Գոհ ենք այս ամէնուն արդիւնքներէն, մասնաւորապէս անշուշտ առաջին երկուքին, որոնց տեսուչները անդուլ աղքատութեամբ և ուսուցիչները մեղուալան աշխատութեամբ նուիրուած են իրենց գործին: Բայց այս ամէնուն մասին ընդարձակօրէն պիտի խօսուի Տնօրէն Ժողովոյ տեղեկագրին մէջ. ըսեմ հոս միայն թէ Ժառանգաւորաց կրթարանը, որ սերմնարանն է մեր յոյսին, կը թուի բաշխել լուրջ դժուարութեան մը: Տասնէկնիզ տարիներէ ի վեր, ցարդ, կարելի եղած է աշակերտութեան թեկնածուներ հոգալ որբանոցներէ և Սիրիոյ, Հիւրեանի և Եգիպտոսի և փոքր չափով մը ևս՝ Յունաստանի նախակրթարաններէ. այժմ, որոշ է սակայն թէ պիտի չկարենանք ունենալ նախկին գիւրութիւնները. հոգեւոր աշակերտութեան փափաքի նուագովմը՝ թէ սփիւռքի մեր դպրոցներուն մէջ յառաջ եկած նոր ոգի մը, զիրին չէ ճշգիւլ թէ այս երկու ազգակներէն ո՞րն է որ կը պահեսցնէ յայսպէս ընծայացունքութիւն: Թէև այս տարի ևս, որովմամբ Տնօրէն Ժողովոյ, մեր հոգեւորական ուսուցիչներէն մին ի մօտոյ կը մեկնի ի խնդիր Ժառանգաւորացունքու, բայց կը կարծեմ թէ, վերջ ի վերջոյ, Ընդհանուր Ժողովը պիտի պարտաւորուի զբաղիլ այս հարցով ևս:

Անցնելով մեր պիւտճէի և պարտքի խնդրոյն, որուն համար վստահ եմ թէ ամբողջ ազգն ակնկալուոյց է մեզի, ուրախ եմ յայտնելու ի լուր ամէնուն, թէ հաւասարակշիռ վիճակի մէջ է մեր այս տարւած անետաքիչը ևս. քաց չուրի այս տարի ևս մեր պիւտճեն, ու ոչ միայն չենք ըրած նոր պարտք, այլ նաև մեր 100,000 ռուբլոյ պարտքը՝ այս

Մայիսի սկիզբն ի՛նչ է արգէն 90,000ի. յոյս ունինք թէ, եթէ Ընդհ. Ժողովոյ վաւերացնէ Տնօրէն Ժողովէն ներկայացուած յառաջիկայ տարւոյ պիւտճէն, մինչև դալ Մայիս, եթէ ելմտական որ է տաքնապէ գերծ մնանք, այս գումարէն պիտի վճարենք 6000 ոսկի եւ, անոր յատկացնելով հինգ տարիէ ի վեր յինուած կալուածներու վարձքի տարեկան գումարին աւելի քան 3/4ը. իսկ պարտավճարի այս սակը յետոյ տարուէ տարի յառաջատուաբար աւելի պիտի աճի:

Անցնող տարւոյն մէջ է որ վայելցինք այցելութիւնը Ս. Էլմիսաննի լիազօր նուիրակ Գեր. Տ. Գարեգին Ս. Արքեպս. Յովսէփեանի, յանձին իւր պատուելով Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան պաշտելի գաղափարը, համազգային նախամեծար Աթոռոյ արժանաժառանգ գահակալը եւ արժանաւոր հոգեւորականը: Ուրախ ենք որ այս առթիւ մեր թեմական ամբողջ ժողովուրդը, որ Պատ. Միաբանութեանդ հետ արգէն չորս տարիներէ ի վեր սիրով կը հատուցանէ ճշունակութիւն Լուսավոյրի կամաւոր տուրքը, այս անգամ եւ մեծ եռանդով մասնակցեցաւ մէջ: Էլմիսաննի տաճարի նորոգութեան հանգանակութեան, ջերմօրէն տպաւորուած՝ ն. Արքեպս. Գարեգինի սրտաշարժ կոչերէն:

Գարձեալ, նոյն տարւոյն մէջ մեր ունեցած արտակարգ զբաղմանց ամենէն կարեւորն ու նուիրականը եղաւ այն պարտականութիւնը գոր. Ն. Ս. Օծութիւն Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը հաճեցաւ յանձնել մեզ, յանուն իւր գլուխ կանգնելու համար Աստուածաշունչի Հայրէն Թարգմանութեան 15 դարեան Յօրեկեանին, կազմակերպելով եւ վարելով այդ կրօնական եւ ազգային մեծ տօնին տարեկան հանդիսականատարութիւնը ամբողջ մասնակցեցաւ մէջ: Երկնիկ եմ ըսելու թէ, աջակցութեամբ Ս. Աթոռոյ Տնօրէն Ժողովէն եւ Ուսումն. Խորհուրդէն այդ նպատակին համար կազմուած Յօրեկեանական կեդր. Յանձնաժողովի մը, մեծ յաջողութեամբ իրականացաւ այդ գեղեցիկ գործին կազմութիւնն ու կատարումը, եւ այդ առթիւ ամբողջ հայութեան մէջ գոյացած խանդավառ ոգեւորութիւնը պիտի մնայ ազգին լրութեան համար անմոռանալի եւ կազմութիւն յիշատակ մը, եւ Ն. Ս. Օծութեան եւ ձեզ եւ ինձ համար քաղցր մխիթարութիւն մը:

*

Ահա՛ անցնող տարիին պատկերը՝ իր ընդհանուր գլծերուն մէջ. պատկեր, չեմ քաշուիր կրկնելէ, գոհունակութեան միայն արժանի:

Բայց, կարիքները որքան աւելի գոհացում ստանան, պէտքերը այնքան աւելի աղաղակող կը դառնան. կարիքները՝ ընթացիկ կեանքի պահանջներն են, իսկ պէտքերը՝ ապագայի մտածումէն յանձնարարուած անհրաժեշտութիւնները. հարկ է հոգալ առաջինները՝ կարենալու համար ապրիլ օրըստօրէ կեանքը. բայց հարկաւոր է մտահոգուիլ նաեւ միւսներով, որպէսզի՝ գաղափարէ մը ծնած կեանքը՝ զոր կ'ապրինք հոս՝ ներկային մէջ սահմանափակած չըլլանք, ուրիշ բառով՝ որպէսզի չթողունք որ այս Հաստատութիւնը կորսնցնէ իր իտէալը: Այս Տունը անցեալէ մը, հոգեւոր կեանքի եւ փառքի օրերէ կուգայ, ու պէտք է դիմէ միշտ գէպի աւելի բարձր ճակատագրի մը: Ամէն սերունդ, որ կ'ապրի այդ յարկին ներքեւ, պէտք է այնպէս մը ընէ որ անոր մէջ սահած իր ներկան անոր ապագային ամբացումը ապահովող նոր ճիգ մը լինի:

Բայց թողունք բառերը, եւ անցնինք իրողութեանց:

Կ'ըսէի իմ խօսքիս սկիզբը, թէ մեր միաբանական կազմը բարգաւաճած է, ոչ միայն իւր քանակ, այլ թիւրեւ նաեւ իւր որակ: — Պէտք է սակայն լաւ կշռել կացութիւնը. կրնայ ասիկա՝ ճիշդ ըլլալով հանդերձ՝ պատահումի մը գործը եղած լինել. Ժամանակակից հանգամանքներու ծնունդ. հետեւաբար եւ ոչ տեւական: Խնդիրը գայն մնալուն դրութեան մը վերածելուն մէջ է: Եւ ասիկա կրնայ լինիլ՝ երբ այնպէս ընենք որ մեր կեանքը ոչ թէ երեւի, այլ իրապէս ըլլայ այնպիսի գորութիւն մը՝ որմէ կենդանի հրապոյրներ դուրս գան, առինքնելու համար լաւաբոյն եւ հոգեկից տարրեր:

Այս ազգը հողին պարպուած չէ դեռ, և պիտի չպարպուի իսպառ. ձեռք՝ երիտա-
սարգները, որոնք ի զին իրենց հանգիստին և կեանքին իսկ, կը փարին սկզբունքներու,
վասնզի գաղափարներ կը տեսնեն անոնց մէջ. պէտք է յաջողիլ ապրեցնելու և երեցնե-
լու գաղափարը, որուն ջերմոցը եղած է այս Տունը երկար դարեր, հասկցնել թէ
վեհագոյն մտատկարարը կը պահուի Աստուծոյ և Ազգին ծառայութեան նուիրումին
մէջ. ու ասիկա կ'ըլլայ ապրելով հոգեւորականի ճշմարտ կեանքը, որուն մէջ տեղ
չեն կրնար գտնել թեթեւ բարքը, թեթեւ միտքը, թեթեւ խօսքը, թեթեւ հաւատքը, ծոյ
կամքը, հաճոյքին պաշտամունքը, Հեռո՛ւ մենէ բեմի և գրչի, կամ մտածումի և
զգացմանց արտայայտութեան որեւէ սանձարձակութիւն. զարգացումէն պէտք է զեն-
քեր առնենք շինելու համար միայն մեր հաւատքը, հաւատքը մեր նախնեաց՝ որ այս
զարմանալի ժողովուրդին դարաւոր գոյութեան խարխիւր և ոյժն է եղած քանի դա-
րերէ ի վեր: Պէտք է իրաւունք շինենք մեզի՝ նկատուելու իրապէս լուրջ մարդիկ-
չմոռնալ թէ մտածողութեան՝ զգացողութեան և կամեցողութեան մէջ լրջութիւնն է
ամենէն էական բանը: Այն ատեն այս Տան գոշին կուզան հեղահետէ ոչ միայն լա-
ւագոյն տարրերը, այլ անոր փարած կը մնան նաեւ անոնք որ մեր շունչին ու ձեռքին
տեղ եկած են փնտռել իրենց հոգեւոր կեանքին սնունդը: Այն ատեն մեր Միաբանու-
թիւնը ստուգուի. մշտնջենաւորած կ'ըլլայ իր գրութիւնը և անով մարմնաւորած դադա-
փարը, իբրեւ բանակ՝ հողւոյ զենքերով սպառապինուած: Եթէ ամենէն յառաջագէմ ազ-
գերուն մէջ իսկ դեռ կրօնական խմբումները կը նկատուին ուժեղ մարմիններ, եթէ Հոռով-
մէական միսիոնները այժմ իսկ են աւելի զօրեղ քան Հոռովի լեզուները, ո՞վ պիտի
ուզէր ուրանալ այդպիսի հզօր և տեական կազմերու կարեւորութիւնը:

Կ'անցնիմ ուրիշ կէտի մը: Ծառիս վերի մէկ մասին մէջ ըստւածէն կը հասկցուի
արդարեւ թէ կրնայ բարգաւաճ նկատուիլ մեր տնտեսական դրութիւնը, քանի որ հաւա-
սարակչիւն է մեր պիւտե՛ն, չենք ըրած նոր պարտք, վճարած ենք բաւական պարտք, և
այս հինգ տարուան մէջ կառուցած ենք արդէն շուրջ 70,000 ոսկի արժողութեամբ
կալուածներ, որոնց հասոյթովը հնար պիտի լինի շուրջ տասը տարուան մէջ սրբել միւր
ամբողջ մնացեալ պարտքը: Այս պատկերը սակայն պէտք չէ շատ խողէ մեր զգացում-
ները: Աշխարհ լի է անակնկալներով. քաղաքական փոթորիկ մը, տնտեսական մեծ
տագնապ մը, հսկայական նոր ծախքի հարկադրում մը մեր վրայ, կրնան մէկ օրէն միւսը
ցնցել զմեզ: Միջազգային երկիրներն վրայ ահա նորէն սկսած են թխալանալ ամպերը,
և չենք գիտեր թէ արեւմտեան քամին ինչե՛ր կրնայ բերել մեզի: Յետոյ, կալուածա-
տիրութիւնն ալ իր տնտեսական երեւոյթները ունի. Ամերիկայի և Եգիպտոսի մէջ պատա-
հած տագնապները դեռ չեն մոռցուած. ի վերջոյ Ս. Յարութեան և Ս. Մշնդեան տա-
ճարներու ընդհանուր նորոգութեան ծախուց մեզ վիճակուած բաժինին մասին վերջերս
նորէն ստացած ենք ազգարարութիւն կառավարութիւնէն: Այս ամէնը կը ստիպեն զգոյշ
ըլլալ, ոչ միայն դուրս չելլելու համար խնայողութեան մեր սահմաններէն, այլ մա-
նաւանդ ներքին մեծագոյն բեռներու տակ չմոռնելու համար գէթ՝ մինչև լրիւ շի-
ջուցումը մեր պարտքին:

Երրորդ կէտ մը. սոսկ բարոյական հիմքու վրայ կազմուած ընկերակցութեան մը
մէջ, ինչպէս է մեր եղբայրակցութիւնը, ուր իշխանութիւնը օրէնքն է միայն, առանց
յարակից ուրիշ գոյացական զօրութեան մը, կեանքը շուտով և յաճախ ընդունակ կը դառ-
նայ ներքին մրկուամբնու, որքան մանաւանդ աւելնայ, ինչպէս մեր պարագան է,
զայն կազմող անգամներուն թիւը, այսինքն որքան ստուարանայ ըմբռնակներու, ճա-
շակներու, խռոնուածքներու, տեսակէտներու և դատիւն եղանակներու տարբերու-
թիւնը: Առաջըր առնելու համար այդպիսի վիճակէ մը յառաջ գալիք կործանարար ար-
դեւքներուն, իսկ միջոց մը կայ. սէր միմեանց նկատման և անվերապահ հնազան-
դութիւն վանական վերին իշխանութեան. ինչ որ մեր կրօնաւորական ուխտագրին ա-
ռաջին տրամադրութիւնն է արդէն: Այս Հաստատութիւնը մերձաւոր անցնալի մը մէջ

տառապանացած է ազգին խղճմտանքը՝ այդ կարգի վրդովմունքներով, որոնց հետեւանքը եղած է ամենէն աւելի իր իսկ ֆլաստը: Ամէնուս ջանքը պէտք է լինի թոյլ տալ որ երկպառակութեան դեւ թուխս նստի այս նոր կարգին մէջ ևս: Անոնք որ ո՛ր է է կերպով կը ձգտին խռովել խաղաղութիւնը, թշնամի պէտք է նկատուին Աստուծոյ և ազգին այս Տան, և իշխանութիւնը՝ որ յանուն Աստուծոյ և ազգին կը վարէ այս Հաստատութիւնը, պէտք է անվարան ի գործ դնէ անոնց հանդէպ կարեւորը:

Երկու կէտ ևս, համառօտիւ, և կը վերջաւորի իմ խօսքը: Նախորդ տարիներու իմ ճառերուս մէջ, քանիցս անդրադարձած եմ մեր միաբաններու սփիւռքի մէջ հովուական պաշտօնի կամ առաքելութեան հարկին և հարցին վրայ, բան մը, որուն արդէն ժամանակի ընթացքին գոհացում տուած ենք մեր բաւականութեան սահմանին մէջ. քանի որ, բացի մեր վիճակին մէջ եղած երեքէն, չորս հոգեւորականներ ևս ունինք ցարդ արտասահմանի ծառայութեան մէջ: Անշուշտ երբեք չենք կոնար մերժել ժողովրդական ծառայութեան սկզբունքը. բայց հարկ է միանգամ ընդ միշտ ընդունիլ թէ Ս. Աթոռոյս կրօնական, վանական և կրթական պէտքերուն գոհացում ստանալնէն վերջը միայն կարելի է նկատի առնել այդ մտօք կատարուած արտաքին խնդրանքները: Այս Հաստատութեան գոյութեան և լինելութեան պատճառն ու պայմանն ըլլալով ամէն բանէ առաջ Ս. Տեղեաց մէջ ազգային իրաւանց պահպանութեան պարտքը:

Վերջին կէտ մը. ըստ մեր կանոնադրի, Ս. Աթոռոյ եպիսկոպոսաց թիւը պէտք է լինի, բացի պատրիարքէն, հինգ:

Յայտնի է թէ որքան նուազած է այժմ այդ թիւը, և ո՛րչափ կարեւոր՝ անոր լրումը, մեր եկեղեցական կեանքին պայծառութեան, պատրիարքարանի դիրքին և մեր աւանդական կարգաց պահպանութեան տեսակէտով: Այդ ատիճանին վրայ գտնուողներս կրնանք այլ ևս անգործ զգացմամբ ըսել. «Ձեզ պարտ է աճել և մեզ մեղմանալ»։ Տես՝ որէն ժողովոյ ուղարկութեան կը յանձնեմ այս հարցին նկատառման համար անհրաժեշտին գործադրութիւնը:

Յիշեցի պաշտօնակալներն ու պաշտօնեաները. չեմ կրնար չյիշել ժողովները. աւսոնց մէջ, բարձրագոյնը, Ընդհանուր Ժողովը, որ գումարուեցաւ և աշխատեցաւ միշտ կանոնաւորութեամբ. Տնօրէն Ժողովը մանաւանդ՝ եռանդուն գործունէութեամբ կատարեց Ս. Աթոռոյ վարչութեան բուն գործը ատենապետութեամբ Տ. Խեքոյ Սրբազանի, նոյնպէս և մասնաւորապէս Շինուածոց Թանձնաժողովը և Ուսումը. Խորհուրդը, որ նոյն ատեն ստանձնած է Գրական Մրցանակի հոգը, ամէնքն ալ խղճի մտօք կատարեցին իրենց պարտականութիւնները: Շնորհակալութիւն և գոհունակութիւն ձեզ և նոցա, ամէնքիդ:

Աստուած, որ մեր նախնաց տուած է ոյժ հիմնելու և զարգացնելու Ս. Աթոռոյս Հաստատութիւնը, շնորհէ ամէնուս կարողութիւն՝ ի շինութեան պահելու զայն. օրհնութիւն այս նուիրական Հաստատութեան համար արդիւնաւոր հանդիսացած և հանդիսացող պատրիարքաց, միաբանից, աշխատաւորաց, ուխտաւորաց, բարերարաց, բարեկամաց և համօրէն հայ ժողովրդեան՝ հանգուցեցեց յիշատակին և ապրողներուն կենաց. ամէն:

